

1. Εξάπλωση των Τούρκων και τελευταίες προσπάθειες για ανάσχεσή τους

α. Η αδυναμία του Βυζαντίου

Το Βυζαντινό Κράτος γνώρισε με τους Παλαιολόγους μια τελευταία αναλαμπή μέχρι τα μέσα του 14^{ου} αι.

Αιτίες της οικονομικής και στρατιωτικής κατάρρευσης από τα μέσα του 14^{ου} αι.:

- Η υποτίμηση του νομίσματος.
- Οι επαναστάσεις του λαού και της μεσαιας τάξης κατά των ευγενών στη Θεσσαλονίκη και την Αδριανούπολη, που προκλήθηκαν από τη βαριά φορολογία και την εξαθλίωση.
- Η μείωση της δύναμης του στρατού και του στόλου από τον Ανδρόνικο Β' και η κυριαρχία των ξένων μισθοφόρων,

Η άλλοτε κραταιά αυτοκρατορία μεταβλήθηκε σε μια αδύναμη αυτοκρατορία των Στενών, που εύκολα καταλύθηκε από τους Οθωμανούς.

β. Οθωμανοί και οι κατακτήσεις τους

Οθωμανοί: μέλη μιας ασιατικής νομαδικής τουρκικής φυλής διαφορετικής από τους Σελτζούκους, που μετανάστευσαν σε μια περιοχή κοντά στην Προύσα και πήραν το όνομά τους από τον σουλτάνο Οθμάν ή Οσμάν που τους οργάνωσε.

Κατακτήσεις των Οθωμανών:

- **Μικρά Ασία:** ύστερα από μακροχρόνια πολιορκία των ελληνικών πόλεων και αφού εκμεταλλεύτηκαν την κατάργηση των βυζαντινών ακριτών μετά το 1261 και τον ισλαμικό θεσμό των **γαζήδων** (=φανατικοί μαχητές Ισλάμ).
- **Καλλίπολη:** στα μέσα του 14^{ου} αι. (1354, πέρασμα στην Ευρώπη)
- **Βαλκάνια:** με τη **μάχη του Κοσσυφοπεδίου** το 1389 νίκησαν τους Σέρβους που αναγνώρισαν την οθωμανική επικυριαρχία.

Παιδομάζωμα: η στρατολόγηση των χριστιανο-παιδών από τους Οθωμανούς.

Γενίτσαροι («νέος στρατός»): επίλεκτα τάγματα που συγκρότησαν οι Οθωμανοί από το παιδομάζωμα.

γ. Προσπάθειες ανάσχεσης των Οθωμανών

Κρίση του Οθωμανικού Κράτους μετά την ήττα από τους Μογγόλους στη μάχη της Άγκυρας το 1402 → παράταση ζωής για το Βυζάντιο.

Μάταιες αποδείχτηκαν οι προσπάθειες των βυζαντινών αυτοκρατόρων για εξασφάλιση βοήθειας από τη Δύση, παρότι ο Ιωάννης Η' ανανέωσε στη **σύνοδο της Φερράρας – Φλωρεντίας** (1438/9) την υποταγή της Ορθόδοξης στη Ρωμαϊκή Εκκλησία που είχε πρώτος αποδεχτεί ο Μιχαήλ Η' στη **σύνοδο της Λυών** (1274).

Η ΕΞΑΠΛΩΣΗ ΤΩΝ ΟΘΩΜΑΝΩΝ	
	Οι τούρκοι το 1350
	Κατακτήσεις των Τούρκων ως το 1450

2. Η Άλωση της Πόλης

α. Πολιορκία και άλωση της Πόλης

Ο σουλτάνος **Μουράτ Β'**, αφού επανέφερε την τάξη στην Οθωμανική Αυτοκρατορία μετά τη μάχη της Άγκυρας, κατέλαβε τα Γιάννενα και τη Θεσσαλονίκη (1430) και κατανίκησε έναν σταυροφορικό στρατό στη Βάρνα της Βουλγαρίας (1444).

Ο διάδοχός του **Μωάμεθ Β' ο Πορθητής**, αφού έχτισε το φρούριο της Ρούμελης για να εμποδίσει τον επισιτισμό της Πόλης από τον Εύξεινο, πολιορκήσε την Πόλη για 54 μέρες και με τελική έφοδο τη νύχτα της 29^{ης} Μαΐου του 1453 την άλωσε.

Ο αυτοκράτορας **Κωνσταντίνος ΙΑ' ο Παλαιολόγος** έπεσε στο πεδίο της μάχης και ο Μωάμεθ Β', αφού λεηλάτησε την Πόλη για τρεις μέρες, την ανακήρυξε πρωτεύουσά του.

β. Οι συνέπειες

Συνέπειες της Άλωσης:

- Το πνεύμα του Βυζαντίου μεταφέρθηκε από τους λογίους του στη Δύση.
- Οι Οθωμανοί έκλεισαν τους δρόμους της Ανατολής, ωθώντας τους Ευρωπαίους στις μεγάλες γεωγραφικές ανακαλύψεις.

γ. Η βυζαντινή πνευματική κληρονομιά

Η ιδεολογία του Βυζαντίου επηρέασε την ιδεολογία του **Μοσχοβίτικου Κράτους**, όπου αναπτύχθηκε η θεωρία ότι η Μόσχα ήταν η Τρίτη Ρώμη.

Ο βυζαντινός πολιτισμός επηρέασε τους **βαλκανικούς λαούς** και η Ορθοδοξία συνέβαλε στη διατήρηση της πνευματικής τους ταυτότητας στα χρόνια της Τουρκοκρατίας.

Συνεισφορά του Βυζαντίου στον ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πολιτισμό:

- Διέσωσε τον ευρωπαϊκό πολιτισμό από την απειλή των αραβικών κατακτήσεων κατά τον 7^ο και 8^ο αι..
- Ανέπτυξε μια **μεγάλη και πρωτότυπη τέχνη** που επηρέασε μεταξύ άλλων την προαναγεννησιακή τέχνη και την οθωμανική αρχιτεκτονική.
- Διαφύλαξε, καλλιέργησε και μετέδωσε στην Ευρώπη την **κλασική κληρονομιά**, στην οποία ανήκει και η ρωμαϊκή νομική παράδοση.
- Ανέπτυξε **νέα γραμματειακά είδη** (χρονογραφία και λειτουργική ποίηση) και τις **θετικές επιστήμες** (αστρονομία και μαθηματικά) και τελειοποίησε την **οργάνωση των κρατικών υπηρεσιών**, από την οποία επηρεάστηκαν το Χαλιφάτο, τα μεσαιωνικά βαλκανικά κράτη, η Ρωσία και το Οθωμανικό Κράτος.
- Συνέβαλε επίσης στη διαμόρφωση της **θρησκευτικής μουσικής**, του **μοναχικού πνεύματος**, των **ουμανιστικών ή ανθρωπιστικών σπουδών** και άλλων εκφάνσεων του πολιτισμού στη δυτική Ευρώπη.